

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Herontwikkeling en uitbreiding Windturbinepark Kreekraksluizen-Spuikanaal

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
en de aanvulling daarop

6 oktober 2009 / rapportnummer 2085-114

1. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

Windpark Kreekraksluis b.v., Eneco Milieu b.v., Windpark Kreekrak b.v. en de Combinatie Windpark Kreekrakpolder hebben gezamenlijk het voornemen om het bestaande windturbinepark op de Kreekraksluizen te vervangen en uit te breiden in zuidelijke richting. De nieuw te plaatsen turbines hebben een aanzienlijk groter vermogen dan de huidige turbines. Voor de voorgenomen uitbreiding is een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer nodig en een aanpassing van het bestemmingsplan van de gemeente Reimerswaal. Voor deze beide besluiten wordt de m.e.r.-procedure doorlopen.¹ De gemeenteraad van Reimerswaal is het (coördinerend) bevoegd gezag.

Tijdens de toetsing van dit MER heeft op 7 juli 2009 een gesprek plaats gevonden tussen de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Daarin heeft de Commissie kenbaar gemaakt dat het MER naar haar oordeel op een aantal onderdelen informatie ontbreekt. De initiatiefnemer heeft vervolgens aanvullende informatie aangeleverd over natuur, geluid en het meest milieuvriendelijke alternatief (mma).

Oordeel

De Commissie is van mening dat in **het MER en de aanvulling daarop niet alle essentiële informatie voor natuur aanwezig is** om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven in de besluitvorming.

Natuur

In het MER is aangegeven dat de zuidwestelijke turbine (die op 100m van het Bathse Schor wordt geplaatst) verstorende invloed zal uitoefenen op vogels in dit gebied. Het Bathse Schor gaat deel uitmaken van Natura 2000-gebied Westerschelde&Saeftinghe en heeft potenties als broed- en rustgebied voor vogelsoorten, die deel uitmaken van het ontwerpbesluit voor dit Natura 2000-gebied. De Commissie vindt dat het MER en de aanvulling op voorhand geen zekerheid geven dat het voorkeursalternatief met de zuidwestelijke turbine de natuurlijke kenmerken niet aantasten. De Commissie adviseert, indien het voorkeursalternatief ongewijzigd blijft, het MER aan te vullen met een passende beoordeling en deze te betrekken bij de verdere besluitvorming.

In een variant waarin de zuidwestelijke turbine niet geplaatst wordt, verwacht de Commissie overigens dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast.

Daarnaast constateert de Commissie een aantal aandachtspunten over natuur in het MER en de aanvulling. Deze aandachtspunten betreffen geen essentiële informatie, maar punten die de Commissie adviseert te betrekken bij de verdere besluitvorming.

Geluid

Met betrekking tot het aspect geluid constateert de Commissie dat alle objectieve informatie aanwezig is, maar dat de mogelijke mitigerende maatregelen om de gewenste geluidsnorm te respecteren niet zijn uitgewerkt. Bovendien is niet duidelijk welke akoestische kwaliteit (en daarmee gewenste geluidsnorm)

¹ De benodigde aanpassing is van het bestemmingsplan plan-m.e.r.-plichtig, omdat het plan kaderstellend is voor een m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit (Besluit m.e.r., categorie D22.2). De initiatiefnemers hebben ervoor gekozen de gecombineerde plan-m.e.r./besluit-m.e.r.-procedure te volgen. Voor meer informatie over het project en de procedure wordt verwezen naar bijlage 1.

voor de omgeving de gemeente wil nastreven. De Commissie adviseert voorafgaand aan de besluitvorming in het kader van de vergunning Wet milieubeheer, de mogelijke mitigerende maatregelen, de effectiviteit hiervan en hun milieugevolgen uit te (laten) werken op basis van de Handreiking industriela-waai en vergunningverlening.

Optimalisatie mma

Op basis van de informatie in het MER en de aanvulling blijkt dat in het voorkeursalternatief en het mma nog (verdere) milieuwinst te boeken is door de hoogte van de windturbines te variëren. Hierdoor ontstaat ook ruimte om bij gelijkblijvende of hogere energieopbrengst een regelmatigere opstellingspatroon van de windturbines te realiseren.

De Commissie adviseert de aanvullende informatie voor zover deze nog niet ter inzage is gelegd, alsnog ter inzage te leggen.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht. In hoofdstuk 3 worden verdere aanbevelingen gedaan voor het vervoltraject.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Natuur

MER

Het plangebied ligt in de nabijheid van vier Natura 2000-gebieden: Oosterschelde, Westerschelde & Saeftinge, Markiezaat en Zoommeer. Deze gebieden maken tevens onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De gevolgen van het voornemen voor deze beschermde natuurgebieden zijn uitgebreid beschreven in het tot het MER behorende rapport "Natuureffect plaatsing windturbines Kreekrak".

Dit rapport omvat de verstorings- en verslechteringsstoets (vv-toets). In de vv-toets is beschreven dat via 'externe werking' enige versturende effecten optreden op soorten die deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen van de genoemde natuurgebieden, maar dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast. De Commissie acht deze conclusie aannemelijk met uitzondering voor het gebied Bathse Schor.

Het Bathse Schor maakt deel uit van de EHS en is aangewezen als compensatiegebied vanwege de verruiming van de vaargeul van de Westerschelde voor de ontwikkeling van natte natuur (kreekherstel). Daardoor ontstaat tevens leefgebied voor soorten die een ecologische relatie hebben met de Westerschelde. Het MER stelt dat plaatsing van de meest zuidwestelijke windturbine geen gevolgen heeft voor de wezenlijke kenmerken en waarden voor het EHS-gebied het Bathse Schor. De Commissie constateerde dat het ecologisch rapport onduidelijk is over de status van het Bathse Schor, mede in relatie tot de instandhoudingsdoelen van de Westerschelde & Saeftinge. In het MER is aangegeven dat de zuidwestelijke turbine (die op 100m van het Bathse Schor wordt geplaatst) versturende invloed zal uitoefenen op vogels in dit gebied. Op basis van de informatie uit het ecologische rapport, acht de Commissie het niet uitgesloten dat de betekenis van het Bathse Schor door barrièrewerking voor broedvogels en pleisterende wad- en watervogels, die deel uitmaken van

de instandhoudingsdoelstellingen van de Westerschelde & Saeftinghe, wordt aangetast².

Aanvulling

De aanvullende informatie gaat in op de betekenis van het Bathse Schor als compensatienatuur voor de tweede verdieping van de Westerschelde, en op de gevolgen voor het realiseren van de EHS-doelstellingen. Het Bathse Schor maakt onderdeel uit van het ontwerpbesluit Natura 2000 “Westerschelde & Saeftinghe (122)” voor de ontwikkeling van het habitatype H1330B (Schorren en zilte graslanden binnendijks).

Gesteld wordt dat de plaatsing van de eerder genoemde meest zuidwestelijke windturbine de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen aantasten.

De Commissie onderschrijft deze conclusie voor zover het de ontwikkeling van schorren en kreken betreft. In de aanvulling is echter niet gekeken naar de toekomstige betekenis als leefgebied voor vogelsoorten die genoemd zijn in het ontwerpbesluit van Westerschelde & Saeftinghe. Voor zowel broedvogels als overwinterende vogels kan het Bathse Schor (na herontwikkeling) als broedgebied of hoogwatervluchtplaats bijdragen aan het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. Gelet op bovengenoemde potenties van het Bathse Schor en de verstoring of barrièrewerking die de zuidwestelijke turbine kan veroorzaken kan geen zekerheid verkregen worden dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast.

Indien significante gevolgen niet zijn uit te sluiten geldt dat een passende beoordeling opgesteld moet worden.³ In de passende beoordeling wordt onderzocht of de zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. Indien een passende beoordeling voor een plan moet worden opgesteld geldt de plan-MER-plicht en moet de passende beoordeling onderdeel uitmaken van het MER.⁴

In een variant waarin de zuidwestelijke turbine niet geplaatst zal worden verwacht de Commissie op grond van de informatie in het MER en de aanvulling dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast.

■ De Commissie adviseert, indien het voorkeursalternatief ongewijzigd blijft, het MER aan te vullen met een passende beoordeling en deze te betrekken bij de verdere besluitvorming.

3. OVERIGE OPMERKINGEN MET AANBEVELINGEN

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

² De Commissie acht aannemelijk dat het gebied van belang wordt voor de in het ontwerpbesluit genoemde broedvogelsoorten Kluut, Bontbek- en Strandplevier en Visdief, almede als hoogwatervluchtplaats voor eenden en steltlopers. Voor deze soorten worden in het ontwerpbesluiten geen verbeteropgaven vermeld maar genoemde soorten broedvogels en een aantal overwinterende steltlopersoorten (o.a. Scholekster, Kanoet, Tureluur) bevinden zich in een landelijk ongunstige staat van instandhouding).

³ Art. 19f Natuurbeschermingswet 1998.

⁴ Art. 7.2a Wet milieubeheer.

3.1 Geluid

MER

In het MER ontbreekt de volgende informatie over geluid:

- de invoergegevens van de gebruikte rekenmodellen;
- inzage in de autonome geluidsbelasting van de verschillende alternatieven op de omgeving;
- een nadere onderbouwing van de toegepaste geluidscurve norm WNC-40 dB(A)⁵;
- inzage in de gecumuleerde geluidsbelasting van alle alternatieven met andere geluidsbronnen in de omgeving.

Aanvulling

De aanvulling geeft goede informatie over geluid. Uit de aanvulling blijkt dat als gevolg van het initiatief niet voldaan kan worden aan de richtwaarde van 40 dB(A) nachtwaarde op basis van het Activiteitenbesluit en evenmin aan de normstelling op basis van de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening⁶. In een aantal gevallen is het initiatief de geluidsbepalende bron van de overschrijding van de norm.

In de aanvulling is door de initiatiefnemer aangegeven dat voldaan zal worden aan de norm van 40 dB(A) nachtwaarde uit het Activiteitenbesluit door het treffen van mitigerende maatregelen. Deze maatregelen zijn echter niet uitgewerkt in het MER en de aanvulling.

Zowel het Activiteitenbesluit als de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening – die van toepassing is op de inrichting – biedt ruimte om gemotiveerd af te wijken van de richtwaarden. Om een eventuele afwijking te motiveren is informatie nodig over mitigerende maatregelen, de effectiviteit hiervan en hun milieugevolgen (lagere energieopbrengst). Deze informatie is niet aanwezig in het MER en de aanvulling. Deze informatie is ook belangrijk in het kader van het meest milieuvriendelijke alternatief.

- De Commissie adviseert voorafgaand aan de besluitvorming in het kader van de vergunning Wet milieubeheer, de mogelijke mitigerende maatregelen, de effectiviteit hiervan en hun milieugevolgen uit te (laten) werken op basis van de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening.

⁵ Voor de bepaling van de geluidsnormcurve van de windturbines is in het MER aangesloten bij de toetsingssystematiek van het Activiteitenbesluit en is gekozen voor de WNC-40 dB(A)-curve. Het windpark is vergunningplichtig op basis van de Wet Milieubeheer. Het wettelijk toetsingskader voor geluid is derhalve de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening 1998. Hierin wordt een andere systematiek voor de bepaling van grenswaarden gehanteerd en wordt gekeken naar het werkelijke achtergrondniveau van de geluidsbelasting.

⁶ De Handreiking industrielawaai en vergunningverlening kent voor het onderhavige gebied een richtwaarde van 30 dB(A) in de nacht. Deze kan hoger gekwalificeerd worden (40 dB(A)) wanneer het gebied als onrustig wordt gekarakteriseerd (referentiesituatie). De gemeente motiveert bij vergunningverlening deze hogere referentiesituatie.

3.2 Uitwerking meest milieuvriendelijke alternatief (mma)

MER

In de richtlijnen is een analyse gevraagd van de milieueffecten van de verschillende alternatieven per opgewekte eenheid energie (kWh). Deze analyse ontbreekt in het MER⁷ en is noodzakelijk voor de bepaling van het mma.

Aanvulling

De aanvulling geeft voor de aspecten natuur, geluid, slagschaduw en zichtbaarheid het gevraagde overzicht. Uit dit overzicht komt naar voren dat het maximalisatie alternatief (alternatief 3) het mma is. Hiermee is voldoende informatie voor de besluitvorming aanwezig.

Optimalisatie

In het MER zijn geen varianten onderzocht met verschillende hoogtes van de windturbines. Het MER motiveert dit op basis van landschappelijke waardering (gelijke hoogte) en vanwege de vliegfunnel van vliegbasis Woensdrecht, die hoogtebepalingen oplegt aan de opstellingen.

Op basis van de informatie in het MER en de aanvulling ziet de Commissie ruimte om binnen het mma nog (verdere) milieuwinst te boeken door de hoogte van de windturbines toch te variëren. Variaties in tiphoogte die meegaan met de vliegfunnel (dalzicht), oplopend of dalend, geven een vergelijkbare landschappelijke waardering, bij een hoger energetisch rendement en zo min mogelijke belasting voor milieu en natuur. Variatie in tiphoogte biedt ook de mogelijkheid om alle windturbines zoveel mogelijk in één lijn te plaatsen en een regelmatig opstellingspatroon van de windturbines te realiseren⁸. Dit is relevante informatie voor de besluitvorming.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag een alternatief met verschillende turbinehoogtes bij de besluitvorming te overwegen.

⁷ Het MER stelt dat alleen bij geluid het effect per kWh bepaald kan worden. Dit is niet correct. Bijvoorbeeld in tabel 6.3 (vogelslachtoffers) en tabel 9.2 (slagschaduw) van het MER zijn kwantitatieve gegevens voorhanden waarmee ook voor deze aspecten het effect per kWh kan worden berekend.

⁸ Bijvoorbeeld turbine 16 in het basisplan kan hierdoor buiten de lijnopstelling vervallen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing besluit-MER

Initiatiefnemers: Windpark Kreekraksluis b.v., Eneco Milieu b.v., Windpark Kreekrak b.v. en de Combinatie Windpark Kreekrakpolder

Bevoegd gezag: College van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad van Reimerswaal

Besluit: Wijziging bestemmingsplan; Vergunning op grond van de Wet Milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: D22.2

Activiteit: Herontwikkeling en uitbreiding van het windturbinepark Kreekraksluizen-Spuikanaal.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: regionaal dagblad de PZC op 23 april 2008

aanvraag richtlijnenadvies: 21 april 2008

ter inzage legging startnotitie: 24 april tot 5 juni 2008

richtlijnenadvies uitgebracht: 1 juli 2008

richtlijnen vastgesteld: 30 september 2008

kennisgeving MER in de Staatscourant en Reimerswaalinformatie van: 3 juni 2009

ter inzage legging MER: van 4 juni 2009 tot en met 15 juli 2009

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 6 mei 2009

toetsingsadvies uitgebracht: 6 oktober 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. P. van der Boom

mr. H.J.J. Hoogenboom (werkgroepsecretaris)

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

ing. R.L. Vogel

ir. P. Vrijlandt

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het MER. Zij gaat daarbij uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER (zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer) en de vastgestelde richtlijnen voor het MER. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Betrokken documenten:

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. H.C. van den Durpel, Bath
2. E.E.W. Schimmel en J.W.M. Keijl, Rilland
3. A. Braat, Rilland
4. Burgemeester en wethouders van de gemeente Woensdrecht, Hoogerheide
5. D. van Zon, onbekend
6. Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie namens A. Vogelaar, Rilland
7. Stichting Achmea Rechtsbijstand, Tilburg
8. W.C.A. Kruf, Völckerdorp
9. P.J.M. Matthee, Rilland
10. VROM-Inspectie, Rotterdam
11. Ministerie van Economische Zaken, 's-Gravenhage
12. Tennet TSO B.V., Arnhem
13. Zeeuwse Milieufederatie, Goes
14. W.M. Wolters, Rilland
15. J.J.C. Verhoeven, Völckerdorp
16. DAS Nederlandse Rechtsbijstands Verzekeringmaatschappij, namens de heer en mevrouw Bogers, Rilland

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Herontwikkeling en uitbreiding Windturbinepark Kreekraksluizen-Spuikanaal en de aanvulling daarop

Windpark Kreekraksluis b.v., Eneco Milieu b.v., Windpark Kreekrak b.v. en de Combinatie Windpark Kreekrakpolder hebben gezamenlijk het voornemen om het bestaande windturbinepark op de Kreekraksluizen te vervangen en uit te breiden in zuidelijke richting. Voor de voorgenomen uitbreiding is een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer nodig en een aanpassing van het bestemmingsplan van de gemeente Reimerswaal. Voor deze beide besluiten wordt de m.e.r.-procedure doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2762-3

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

